

СУЧАСНА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Уже стало традиційним, що кожної виборчої кампанії порушується мовне питання. А точніше кажучи – російськомовне, бо питання мов інших націо-нальних меншин, навіть тих, що потребують захисту і підтримки, практично не звучить. Тобто стає зрозумілим, що порушується ця проблема лише з однією метою – зібрати електорат, адже російська національна меншина в Україні найчисельніша. Проте на виборах такі питання не вирішують. Задуривши голови громадянам та налякавши їх «суцільною українізацією», політики, які вболівали на виборах за врегулювання мовного питання, найчастіше забувають про свої обіцянки, ховаючи «мовну карту в рукав». Усе це негативно впливає на процеси консолідації українського народу, розколюючи його за мовною ознакою, підживлює проблему регіональної розрізненості. І найголовніше – підриває безпеку держави. Жодне із соціологічних досліджень не засвідчило, що громадяни нашої держави ставлять мовне питання на перше місце. Україна демонструє чи не найбільшу серед інших країн толерантність у мовних питаннях. Що ж зумовило таку ситуацію? Відповідь на це питання буде однозначною: відсутність цілісної державної мовної політики. Особливо це виявляється у площині правового врегулювання мовних питань та організації виконання комплексу заходів у цій сфері.

За майже двадцять років незалежності влада України так і не навчилася захищати мовний простір своєї країни. Унаслідок ми маємо слабку й нестійку в мовному питанні державу. Якщо характеризувати кількома словами, то державна мова в Україні залишається сиротою, оскільки українська мова в незалежній Україні стала предметом не державної опіки, а найбрудніших політичних спекуляцій і політичних торгів.

Заходи, що вживалися у сфері мовної політики, далекі до адекватних щодо ситуації, яка існувала і, на жаль, продовжує існувати у мовному просторі. Парламент не спромігся донині прийняти нову редакцію Закону «Про мови в Україні». Цей закон є більш прийнятним для країни, ніж ті, що пропонуються й можуть бути ухваленими сьогодні.

Єдиним, хто є послідовним у відстоюванні своїх інтересів у мовному питанні, – це наш північний сусід. З боку Росії відбувається

постійний моніторинг мовної ситуації в нашій державі. Поза увагою не залишається жоден, навіть найобережніший, крок у зміцненні позицій української мови. Це означає лише одне: збереження і зміцнення позицій російської мови належить до сфери стра-тегічних інтересів Росії.

Щоб змінити таке мовне становище, слід невідкладно розв'язати три першочергові завдання: 1) розробити концепцію державної мовної політики України, яка б стала основою для формування всього масиву мовного законодавства, і практичний механізм його втілення; 2) прийняти новий «Закон про мови в Україні», який би зміцнював позиції української мови – важливого чинника єднання народу; 3) створити орган державної виконавчої влади з питань мовної політики, який би став центром розроблення й реалізації державних мовних програм, здійснював упровадження мовного законодавства.

Гладких М.
ХНУРЕ

УКРАЇНСЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕНТАЛІТЕТУ

Останніми роками в сучасній лінгвістиці здійснено перехід до антропологічного напрямку, що передбачає вивчення мови в тісному зв'язку з людиною, її свідомістю, мисленням, духовно-практичною діяльністю. Предметом дослідження антропологічної лінгвістики є також фразеологічний фонд як своєрідне джерело відомостей про народне життя, певне дзеркало, у якому відображено не тільки побут, але й історію, вірування, звичаї, обряди.

У світовій гуманітарній науці поняття «менталітет» і «ментальність» стали широко вживаними у другій половині ХХ ст., але досі не мають чіткого визначення. Розрізнення цих термінів запропонувала дослідниця В. Маслова, зазначивши, що ментальність – це світоспоглядання в категоріях і формах рідної мови, які поєднують в собі інтелектуальні, духовні й вольові якості національного характеру в типових його виявах. У сучасній лінгвістиці поняття «*менталітет*» є своєрідним способом сприйняття навколишньої дійсності за допомогою мови, *менталітет* – спосіб вираження притаманних національних особливостей шляхом закріплення у складі мови (В. Маслова, Л. Пушкар'юв, Н. Пушкар'юва, О. Почепцов та ін.). Оскільки мова пов'язана з ментальністю народу, то виникає потреба розглянути проблему